

***PROGRAM WSPIERANIA
RODZINY
W GMINIE BOJADŁA
NA LATA 2020-2023***

SPIS TREŚCI

- 1. Wprowadzenie*
- 2. Diagnoza środowiska i problemu*
- 3. Adresaci programu*
- 4. Realizatorzy programu*
- 5. Cel główny programu*
- 6. Cele szczegółowe i sposoby ich realizacji*
- 7. Źródło finansowania*
- 8. Zakładane efekty realizacji programu*
- 9. Ewaluacja programu*
- 10. Podsumowanie i zakończenie*

1. Wprowadzenie

Rodzina to podstawowa grupa społeczna, która początkuje wszelkie działania prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Innymi słowy, rodzina jest instytucją, która prowadzi do kształtowania tożsamości i postaw młodego człowieka. To właśnie w niej rodzi się hierarchia wartości, kodeks postępowania, kształtuje się kręgosłup moralny dzieci i młodzieży. Dlatego nawet niewielkie zaburzenie może powodować destabilizację w rodzinie, a destrukcyjne przerwanie łańcucha więzi rodzicielsko-opiekuńczych prowadzi do zakłócenia relacji międzyludzkich.

Zgodnie z art. 176 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy, pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji (pomoc społeczna, szkoła, sąd, policja).

Konsekwencją powyższego zapisu jest wprowadzenie trzyletniego programu wspierania rodziny w gminie Bojadła na lata 2020-2023. Priorytetem będzie stworzenie działań profilaktycznych i osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu mieszkańców. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia ma dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy świadczeniobiorca powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych.

Działania na rzecz rodziny to czynności skierowane do poszczególnych jej członków oraz kampanie prowadzone na rzecz całej wspólnoty. Podstawowym założeniem Gminnego Programu Wspierania Rodziny jest utworzenie spójnego systemu wsparcia rodzin i dzieci, przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, mających na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci.

Realizowane w ramach programu zadania koncentrować się będą nie tylko na dziecku, ale na całej rodzinie również w sytuacjach, gdy dziecko zostanie umieszczone poza rodziną biologiczną. Ma to na celu pomoc w odzyskaniu przez rodziców funkcji opiekuńczych tj. umożliwienie dziecku powrotu do środowiska rodzinnego.

Podstawa prawna Programu

- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78 poz. 483 z późn. zm.),
- Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2019 r. poz. 1111)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 218),
- Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz.U.2019, poz. 2277)
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz.U.2019, poz. 852)
- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507)

Zasady działania Programu

W zakresie udzielania pomocy rodzinom oraz podnoszenia świadomości społecznej na temat przyczyn i skutków dezintegracji rodzin Program oparty jest na zasadach:

- wzajemnej współpracy i współdziałania odpowiednich służb publicznych, organizacji pozarządowych i kościołów oraz związków wyznaniowych, a także innych organizacji, środowisk i osób fizycznych uprawnionych lub zobowiązanych do inicjowania i realizacji zadań związanych pośrednio lub bezpośrednio z pomaganiem rodzinie,
- jawności działań organów władzy publicznej oraz podmiotów realizujących zadania publiczne w zakresie wspierania rodziny z poszanowaniem godności wszystkich osób.

Praca z rodziną jest prowadzona w szczególności w formie:

- konsultacji i poradnictwa specjalistycznego;
- terapii i mediacji;
- usług opiekuńczych i specjalistycznych dla rodzin z dziećmi;
- pomocy prawnej;
- organizowania grup wsparcia lub grup samopomocowych;

W przypadku gdy Ośrodek Pomocy Społecznej poweźmie informacje o rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych, pracownik socjalny przeprowadza wywiad środowiskowy i po analizie sytuacji może zawnioskować o przydzielenie asystenta rodziny. Współpraca między rodziną, a asystentem rodziny opiera się na wspólnym opracowaniu i realizacji planu pracy.

W zależności od indywidualnej sytuacji rodziny plan pracy obejmuje udzielanie przez asystenta wsparcia w następujących obszarach:

1. W poprawie sytuacji życiowej, w tym w zdobywaniu umiejętności prawidłowego prowadzenia gospodarstwa domowego
2. Pomocy w rozwiązywaniu problemów psychologicznych
3. Pomocy w rozwiązywaniu problemów wychowawczych z dziećmi
4. Pomocy w rozwiązywaniu problemów socjalnych
5. Motywowaniu członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych i pomocy w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymywaniu pracy zarobkowej
6. Motywowaniu do udziału w zajęciach grupowych dla rodziców, mających na celu kształtowanie prawidłowych wzorców rodzicielskich i umiejętności psychospołecznych
7. Udzielaniu wsparcia dzieciom, w szczególności poprzez udział w zajęciach psychoedukacyjnych
8. Prowadzeniu indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci

Do zadań asystenta rodziny należy również:

1. Prowadzenie dokumentacji dotyczącej prowadzenia pracy z rodziną
2. Sporządzanie okresowej oceny sytuacji rodziny
3. Monitorowanie sytuacji rodziny po zakończeniu pracy z rodziną
4. Sporządzanie na wniosek sądu opinii o rodzinie i jej członkach
5. Współpraca z jednostkami administracji rządowej i samorządowej, właściwymi organizacjami porządkowymi oraz innymi podmiotami specjalizującymi się w działaniach na rzecz dziecka i rodziny
6. Współpraca z zespołem interdyscyplinarnym i grupą roboczą
7. Podejmowanie działań interwencyjnych w sytuacji zagrożenia życia lub bezpieczeństwa dziecka i rodziny.

Pomoc w opiece i wychowaniu dziecka może odbywać się w formie:

1. Rodziny wspierającej, która przy współpracy asystenta rodziny, pomaga rodzinie przeżywającej trudności w:
 - a) Opiece i wychowaniu dziecka
 - b) Prowadzeniu gospodarstwa domowego
 - c) Kształtowaniu i wypełnianiu podstawowych ról społecznych

Pełnienie rodziny wspierającej może być powierzone osobom z bezpośredniego otoczenia dziecka. Z rodziną wspierającą można zawrzeć umowę dotyczącą zwrotu kosztów związanych z udzielaniem przez nią pomocy. Rodzina wspierająca musi posiadać pozytywną opinię ośrodka pomocy społecznej wydaną na podstawie wywiadu środowiskowego.

2. Placówki wsparcia dziennego np. świetlic, kół zainteresowań, ognisk wychowawczych, zajęć terapeutycznych, pracy podwórkowej.

2. Diagnoza środowiska i problemu

Tabela nr 1. Powody przyznania pomocy w latach 2017– 2019

Powód trudnej sytuacji życiowej	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
	2017		2018		2019	
Ubóstwo	60	112	62	211	63	197
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	0	0	0	0	0	0
Potrzeba ochrony macierzyństwa	28	104	28	142	29	156
Bezrobocie	74	2278	60	214	53	180
Niepełnosprawność	39	112	46	127	45	109
Długotrwała lub ciężka choroba	50	118	69	175	76	182
Bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzeniu gospodarstwa domowego - ogółem	22	104	20	95	46	172
w tym: rodziny niepełne			5	17	5	19
rodziny wielodzietne	10	69	6	42	7	45

Przemoc w rodzinie	0	0	1	5	3	8
Potrzeba ochrony ofiar handlu ludźmi					0	0
Alkoholizm	9	39	10	26	20	40
Narkomania	0	0	0	0	1	2
Trudności w przystosowaniu do życia po zwolnieniu z zakładu karnego	2	12	5	19	2	5
Brak umiejętności w przystosowaniu do życia młodzieży opuszczającej placówki opiekuńczo-wychowawcze	0	0	0	0	0	0
Trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy lub ochronę uzupełniającą	0	0	0	0	0	0
Zdarzenie losowe	0	0	0	0	0	0
Sytuacja kryzysowa	0	0	0	0	0	0
Kłęska żywiołowa lub ekologiczna	0	0	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne OPS

Dane statystyczne z lat 2017-2019 wskazują, że najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc Ośrodka Pomocy Społecznej w Bojadłach jest bezrobocie i ubóstwo. Kolejną przyczyną korzystania ze wsparcia pomocy społecznej jest niepełnosprawność i bezradność w sprawach opiekuńczo – wychowawczych.

Struktura rodzin z dziećmi korzystających z pomocy społecznej w 2019, według liczby posiadanych dzieci przedstawia się następująco:

Tabela nr 2. Struktura rodzin z dziećmi objętych pomocą OPS w 2019 roku

liczba dzieci w rodzinie	liczba rodzin	liczba osób w tych rodzinach
razem	41	227
1	20	33
2	13	83
3	1	67
4	4	8
5	2	28
6	1	16

Źródło: Opracowanie własne OPS

Powyższa tabela wskazuje na to, że większość rodzin korzystających z pomocy Ośrodka stanowią rodziny z jednym dzieckiem (20 rodzin) lub z dwójką dzieci (13 rodzin), rodziny wielodzietne również stanowią dużą część ogółu klientów pomocy społecznej.

Podstawową formą wsparcia w kryzysach szkolnych, rówieśniczych i osobistych dla dzieci i młodzieży z rodzin dysfunkcyjnych są świetlice środowiskowe. Dzieci otoczone opieką wychowawców w godzinach popołudniowych mają zapewnione warunki do nauki, zabawy oraz twórczego spędzania wolnego czasu, a także gorący posiłek. W Gminie Bojadła funkcjonują obecnie 3 świetlice.

Pieczna zastępcza:

Obecnie w pieczy zastępczej znajduje się ośmioro dzieci z terenu Gminy Bojadła. Jeżeli rodzina, z której dziecko pochodzi zamieszkuje na terenie Gminy Bojadła, wówczas asystent rodziny zatrudniony w Ośrodku Pomocy Społecznej współpracuje z rodziną w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo – wychowawczych rodziny, motywowania do podjęcia leczenia odwykowego, pomocy w integracji oraz przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny, aby w konsekwencji stworzyć możliwość powrotu dziecka do rodziny pierwotnej lub uchronić się przed odebraniem dziecka. Asystent rodziny pracuje również z rodzinami zamieszkałymi od niedawna na terenie Gminy Bojadła, którym wcześniej podczas zamieszkiwania w innym miejscu zabezpieczono dzieci i obecnie również przebywają w pieczy zastępczej. Należy nadmienić, że rodzinie może zostać przydzielony asystent rodziny tylko za jej zgodą. W tym kontekście asystenturę należy rozumieć jako formę wsparcia, a nie przymusu.

3. Adresaci programu

Odbiorcami programu są rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Bojadła, przejawiające problemy opiekuńczo-wychowawcze, zagrożone umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej oraz takie, które chcą współpracować na rzecz odzyskania opieki nad dziećmi. Wszystkie dzieci wymagają ochrony ich praw i wolności oraz pomocy dla zapewnienia harmonijnego rozwoju i przyszłej samodzielności życiowej. Szczególnej uwagi wymagają dzieci i młodzież z rodzin niewydolnych wychowawczo. Dysfunkcje rodziny, spowodowane w głównej mierze uzależnieniami, przyczyniają się do powstawania znacznych strat rozwojowych dzieci żyjących w tych rodzinach. Niewydolność rodziców zaburza zaspokajanie podstawowych potrzeb rozwojowych dziecka, prowadzi między innymi do niepowodzeń szkolnych oraz izolacji społecznej.

4. Realizatorzy programu

Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach, jako organizator pracy z rodziną.

5. Cel główny programu

Wspieranie rodziny poprzez prowadzenie działań i tworzenie warunków sprzyjających prawidłowemu wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Utrzymanie dziecka w rodzinie naturalnej bądź jego powrót do rodziny.

6. Cele szczegółowe i sposoby realizacji Gminnego Programu Wsparcia Rodziny

Cel szczegółowy 1:	Diagnoza i monitoring skali potrzeb i problemów rodzin.
Zadania:	Systematyczna diagnoza rodzin objętych pomocą OPS.
Zakładane rezultaty	Sprecyzowana wiedza na temat rodzin wymagających pomocy.
Realizatorzy:	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach

Cel szczegółowy 2:	Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych rodzin.
Zadania:	<p>1. Zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej rodzinom wymagającym wsparcia (zasiłki okresowe, celowe, zasiłki rodzinne wraz z dodatkami, świadczenie wychowawcze tzw. 500+, zasiłki pielęgnacyjne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, stypendia szkolne, pomoc osobom uprawnionym do alimentów)</p> <p>2. Finansowanie dzieciom dożywiania w szkole.</p> <p>3. Monitorowanie sytuacji zdrowotnej dzieci z rodzin wymagających wsparcia oraz członków rodziny.</p>
Zakładane rezultaty:	<p>1. Podniesienie bezpieczeństwa bytowego i zdrowotnego rodziny.</p> <p>2. Zapobieganie rozpadowi rodziny i umieszczeniu dzieci w pieczy zastępczej z powodów socjalno-bytowych.</p> <p>3. Nauczenie rodziców i dzieci postaw prozdrowotnych.</p>
Realizatorzy:	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach, Ośrodek Zdrowia, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 3:	Poprawa funkcjonowania rodziny oraz warunków rozwoju dziecka w środowisku rodzinnym.
Zadania:	<p>1. Wsparcie rodziny w jej prawidłowym funkcjonowaniu poprzez pracę socjalną oraz współpracę z asystentem rodziny.</p> <p>2. Podejmowanie działań w celu pozostawienia dzieci w rodzinie biologicznej oraz przywrócenia dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej rodzicom biologicznym.</p>

	<p>3.Organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci z rodzin wymagających wsparcia.</p> <p>4.Umożliwienie dostępu do poradnictwa specjalistycznego: psycholog, logopeda, prawnik.</p>
Zakładane rezultaty:	<p>1.Podniesienie umiejętności rodzicielskich oraz poprawa zdolności wychowawczych rodziców.</p> <p>2.Wzrost świadomości w związku z pełnieniem ról rodzicielskich oraz w zakresie planowania i funkcjonowania rodziny.</p> <p>3.Podniesienie możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży.</p> <p>4.Promowanie i wspieranie organizacji różnych form spędzania wolnego czasu dzieci i młodzieży.</p>
Realizatorzy:	Ośrodek Pomocy Społecznej, placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Kultury, Urząd Gminy.

Cel szczegółowy 4:	Podjęcie działań interdyscyplinarnych mających na celu zapobieganie sytuacjom kryzysowym oraz rozwiązywanie już istniejących.
Zadania:	<p>1. Współpraca z podmiotami i instytucjami zajmującymi się rodziną.</p> <p>2. Pomoc rodzinom dotkniętym uzależnieniami.</p> <p>3. Pomoc rodzinom dotkniętym przemocą.</p> <p>4. Zapewnienie wsparcia przez asystenta rodziny.</p> <p>5.Tworzenie i realizacja programów profilaktycznych w zakresie zapobiegania niekorzystnym zjawiskom społecznym.</p>
Zakładane rezultaty:	<p>1.Zmiana postaw i zachowań w rodzinach zagrożonych negatywnymi zachowaniami społecznymi.</p> <p>2. Zwiększenie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców.</p> <p>3.Wzrost świadomości i umiejętności radzenia sobie z negatywnymi zjawiskami społecznymi i przyjmowanie pozytywnej postawy społecznej i obywatelskiej przez dzieci i młodzież.</p> <p>4. Współpraca między osobami pracującymi na rzecz rodziny.</p>

	5. Ukierunkowanie pomocy na rzeczywiste problemy i potrzeby.
Realizatorzy:	Ośrodek Pomocy Społecznej , placówki oświatowe, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny, Komisariat Policji, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna, Zespół Kuratorskiej Służby Sadowej,

Cel szczegółowy 5:	Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej rodzin dysfunkcyjnych
Zadania:	1. Zabezpieczenie środków na pobyt dziecka w pieczy zastępczej. 2. Kierowanie członków rodzin do projektów systemowych. 3. Prowadzenie monitoringu dzieci w rodzinach dotkniętych sytuacją kryzysową.
Zakładane rezultaty:	1. Zmiana postaw i zachowań członków rodzin dysfunkcyjnych. 2. Wszechstronna i systemowa pomoc dzieciom z rodzin dysfunkcyjnych.
Realizatorzy:	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach, Komisariat Policji, placówki oświatowe.

Cel szczegółowy 6:	Podnoszenie kompetencji służb zajmujących się niesieniem pomocy rodzinom.
Zadania:	1. Podnoszenie kwalifikacji zawodowych pracowników pomagających rodzinie poprzez udział w szkoleniach, konferencjach, naradach roboczych, posiedzenie zespołu do spraw omówienia sytuacji dziecka.
Zakładane rezultaty:	1. Podniesienie profesjonalizmu osób niosących pomoc w rodzinie. 2. Podniesienie kompetencji i skuteczności podejmowanych działań pomocowych.
Realizatorzy:	Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach, placówki oświatowe.

Źródło: opracowanie własne OPS

7. Źródła finansowania.

Źródłem finansowania zadań wynikających z Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2020-2023 będą środki finansowe z budżetu gminy Bojadła oraz dotacje programowe w ramach Resortowego programu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej - asystent rodziny i koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.

8. Zakładane efekty realizacji Programu.

Realizacja Gminnego Programu Wspierania Rodziny ma na celu uświadomienie rodzinom przeżywającym trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, że ich sytuacja nie musi być trwała. Spodziewanym efektem realizacji Programu ma być: polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, wzmocnienie lub przywrócenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie zjawiska niedostosowania społecznego, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

9. Ewaluacja Programu.

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Bojadłach. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które dadzą informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie.

Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Gminny Program Wspierania Rodziny jest dokumentem otwartym i długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i wskazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności i skuteczności przyjętych założeń oraz sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację.

Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych.

W terminie do dnia 31 marca każdego roku przedstawiane będzie Radzie Gminy roczne sprawozdanie z realizacji zadań z zakresu wspierania rodziny.

10. Podsumowanie i zakończenie

Gminny Program Wspierania Rodziny jest zgodny z kierunkiem i działaniami określonymi w Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Bojadła na lata 2016-2026.

Program zakłada tworzenie korzystnych warunków dla prawidłowego funkcjonowania rodzin na terenie gminy Bojadła oraz poprawy jakości ich życia. Wsparcie rodziny ma charakter profilaktyczny, a rodzinie będą stwarzane możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami, co zwiększy jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku. Program ma także stworzyć poczucie odpowiedzialności oraz sprawić, by rodziny same przy wykorzystaniu swojego własnego potencjału rozwiązywały problemy, a tym samym wychodziły z kryzysu, w jakim się znalazły. Ważnym elementem powodzenia w zakresie realizacji programu jest ścisła współpraca instytucji i podejmowanie skoordynowanych działań na rzecz rodzin z terenu Gminy Bojadła.